Europos Parlamentas
2019-2024

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

2022/0401(APP)

23.2.2024

***

REKOMENDACIJOS PROJEKTAS

dėl Tarybos direktyvos lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, vienodo požiūrio į asmenis nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinės veiklos klausimais, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis bei prekių ir paslaugų teikimo srityse, projekto, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB
(10788/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetas

Pranešėja: Sirpa Pietikäinen

Procedūrų sutartiniai ženklai

*	Konsultavimosi procedūra
***	Pritarimo procedūra
***I	Įprasta teisėkūros procedūra (pirmasis svarstymas)
***II	Įprasta teisėkūros procedūra (antrasis svarstymas)
***III	Įprasta teisėkūros procedūra (trečiasis svarstymas)

(Procedūra pasirenkama atsižvelgiant į teisės akto projekte pasiūlytą teisinį pagrindą.)

TURINYS

Psl.

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS 5

AIŠKINAMOJI DALIS 6

PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS 8

EUROPOS PARLAMENTO TEISĖKŪROS REZOLIUCIJOS PROJEKTAS

dėl Tarybos direktyvos lygybės įstaigoms taikomų standartų vienodo požiūrio į asmenis nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės, vienodo požiūrio į asmenis nepriklausomai nuo jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinės veiklos klausimais, vienodo požiūrio į moteris ir vyrus socialinės apsaugos srityje ir dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis bei prekių ir paslaugų teikimo srityse, projekto, kuriuo iš dalies keičiamos direktyvos 2000/43/EB ir 2004/113/EB
(10788/1/2023 – C9-0031/2024 – 2022/0401(APP))

(Speciali teisėkūros procedūra: pritarimas)

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Tarybos sprendimo projektą (10788/1/2023),

– atsižvelgdamas į prašymą dėl pritarimo, kurį Taryba pateikė pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 19 straipsnio 1 dalį (C9-0031/2024),

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 105 straipsnio 1 ir 4 dalis,

– atsižvelgdamas į Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto rekomendaciją (A9-0000/2024),

1. pritaria Tarybos sprendimo projektui;

2. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

AIŠKINAMOJI DALIS

Nacionalinės lygybės įstaigos yra viešosios organizacijos, kurios kiekvienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje skatina vienodą požiūrį teikdamos nepriklausomą pagalbą diskriminacijos aukoms, veikdamos ir (arba) atstovaudamos aukoms teisme, atlikdamos nepriklausomus tyrimus ir apklausas, skelbdamos nepriklausomas ataskaitas, rinkdamos duomenis, didindamos informuotumą ir teikdamos rekomendacijas su diskriminacija susijusiais klausimais. Jos teisiškai privalo tai daryti diskriminacijos dėl bet kurios SESV 19 straipsnyje apibrėžtos priežasties, įskaitant lytį, rasę ir etninę kilmę, amžių, seksualinę orientaciją, religiją ar tikėjimą ir negalią, atveju. Lygybės įstaigos taip pat turi privalėti tai daryti daugialypės ir sąveikinės diskriminacijos atveju. Turint omenyje visuomenėje vykstančius pokyčius ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą, vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo sritis negali apsiriboti diskriminacijos dėl vienokios ar kitokios lyties draudimu. Todėl reikėtų atsižvelgti į sąveikinę ir daugialypę diskriminaciją.

Lygybės įstaigos yra pagrindiniai ES kovos su diskriminacija veiklos dalyviai, todėl jų gebėjimus padėti diskriminacijos aukoms ir skatinti kovą su diskriminacija Europos Sąjungoje reikia stiprinti ir remti. Europos Sąjungos vertybės, įskaitant lygybę, gali virsti realybe tik tuo atveju, jei jos bus tinkamai taikomos praktiškai. Todėl ši direktyva yra svarbi – ji padeda įgyvendinti Sutarčių tikslus ne tik teoriškai, bet ir praktiškai.

Dėl savo specialaus vaidmens lygybės įstaigos taip pat dalyvauja sprendžiant su darboviete susijusius klausimus. Toje konkrečioje situacijoje lygybės įstaigos visada turėtų atsižvelgti į socialinių partnerių autonomiją, kompetenciją ir prerogatyvas, taip pat į visų atitinkamų vyriausybinių įstaigų, įskaitant darbo inspekcijas, nacionalinius teismus ir (arba) statutinių pareigūnų teismus, pripažintą kompetenciją, vadovaujantis nacionaline teise ir praktika.

Lygybės įstaigos pirmą kartą buvo įsteigtos Rasinės lygybės direktyva (2000/43/EB). Trimis vėliau priimtomis lygybės direktyvomis lygybės įstaigoms pavestos tos pačios užduotys atitinkamose srityse: Lyčių lygybės direktyva prekių ir paslaugų srityje (2004/113/EB), Lyčių lygybės direktyva užimtumo srityje (2006/54/EB) ir Lyčių lygybės direktyva savarankiško darbo srityje (2010/41/ES).

2018 m. Komisija pateikė teigiamą rekomendaciją dėl lygybės įstaigoms taikomų privalomų standartų, kurioje rekomendavo valstybėms narėms nustatyti priemones, kuriomis būtų didinamas jų atitinkamų lygybės įstaigų nepriklausomumas ir efektyvumas, visų pirma gebėjimas užtikrinti, kad visi diskriminuojami asmenys ir grupės galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis.

Tačiau, nepaisant šių pastangų, galiojančiais teisės aktais ir 2018 m. rekomendacija nebuvo užtikrinta pakankamai išteklių ir priemonių, taip pat nebuvo sukurta ideali veiklos aplinka lygybės įstaigoms. Dauguma problemų, apie kurias kalbėta 2018 m. rekomendacijoje, vis dar neišspręstos. Be to, skirtingose valstybėse narėse labai skiriasi efektyviam lygybės įstaigų veikimui būtinos sąlygos. Todėl piliečių apsaugos nuo diskriminacijos lygis skirtingose Europos šalyse yra nevienodas, asimetriškas ir nenuoseklus. Ne visų apsauga remiasi tais pačiais standartais. Reikia skubiai ištaisyti šią padėtį ir užtikrinti, kad skirtingose valstybėse narėse žmonių grupėms taikomos apsaugos lygio skirtumai būtų skaidrūs.

Kad būtų pasiektas šis tikslas, reikalingi griežti minimalieji standartai lygybės įstaigoms. Gerai veikiančių lygybės įstaigų pagrindas demokratinėse valstybėse yra šių organizacijų nepriklausomumas. Lygybės įstaigos ir jų darbuotojai turi būti nepriklausomi nuo bet kokio išorės kišimosi ir tai turi būti užtikrinta taikant visas įmanomas apsaugos priemones. Lygybės įstaigos, vykdydamos savo veiksmus, iš tiesų turi galėti būti nepriklausomos. Šiuo tikslu reikėtų garantuoti tinkamą finansavimą, kuris atitiktų lygybės įstaigos užduočių kiekį ir pobūdį, o tai pernelyg dažnai nebūna padaroma. Lygybės įstaigos niekada neturėtų susidurti su tokia pačia apgailėtina padėtimi, su kuria susiduria, pavyzdžiui, Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) ir kelios kitos agentūros, t. y. kai trūksta darbuotojų ir išteklių, o darbo krūvis ir tyrimų poreikiai nuolat auga.

Efektyviai veikianti lygybės įstaiga turi įgaliojimus bylinėtis. Šiuo metu kai kuriose ES valstybėse narėse veikiančios lygybės įstaigos neturi teisės veikti teisme. Lygybės įstaigos turėtų turėti teisę veikti kaip proceso šalis, teikti pastabas teismui arba inicijuoti ar dalyvauti procese vienos ar kelių nukentėjusiųjų vardu arba juos remiant.

Tačiau ne visos bylos pasiekia teismą – taip ir neturėtų būti. Kad būtų galima ginčus išspręsti greitai, nebrangiai ir ne teisme, valstybės narės taip pat turėtų numatyti galimybę šalims siekti alternatyvaus ginčų sprendimo, kurį galima pasiekti taikinimo arba tarpininkavimo būdu, o tokiam procesui gali vadovauti lygybės įstaiga ar kita esama nepriklausoma speciali įstaiga, nesusijusi su vyriausybe.

Siekiant užtikrinti, kad lygybės įstaigos iš tiesų naudotųsi joms pagal šį teisės aktą suteiktomis teisėmis, itin svarbi stebėsena. Komisija įgyvendinimo aktu privalo nustatyti bendrų rodiklių sąrašą, pagal kurį būtų vykdoma stebėsena. Atlikdama šį darbą Komisija turėtų glaudžiai bendradarbiauti su kitais atitinkamais institutais. Komisija taip pat turi reguliariai įvertinti diskriminacijos padėtį kiekvienoje valstybėje narėje.

Kaip ir visose politikos srityse, itin svarbu bendradarbiauti. Valstybės narės turi užtikrinti, kad lygybės įstaigos įdiegtų tinkamus mechanizmus, skirtus bendradarbiauti su kitomis lygybės įstaigomis toje pačioje valstybėje narėje ir su atitinkamais nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens, taip pat kitų valstybių narių bei Sąjungos ir tarptautinio lygmens viešaisiais ir privačiais subjektais, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas. Vietos vyriausybėms turėtų būti suteikiama galimybė susisiekti su lygybės įstaigomis, esant diskriminacijos atvejams nacionaliniu lygmeniu, ir lygybės įstaigos taip pat turėtų turėti teisę bendradarbiauti su Europos lyčių lygybės institutu (EIGE), Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA), Europos lygybės įstaigų tinklu („Equinet“), taip pat su socialiniais partneriais bei darbo inspekcija.

Pernelyg dažnai mūsų žemyne neatsižvelgiama į piliečių pagrindines žmogaus teises ir jų nepaisoma. Pasitelkus šį pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto ir jame nustatytus minimaliuosius standartus, visų valstybių narių gyventojai galės naudotis stipresne apsauga nuo diskriminacijos. Be to, valstybėms narėms leidžiama taikyti arba priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie būtų palankesni nei šioje direktyvoje nustatyti minimalieji standartai. Nėra kada laukti – šio teisės akto sėkmė itin svarbi siekiant išsaugoti mūsų pagrindines ES vertybes.

PRIEDAS. SUBJEKTAI AR ASMENYS, IŠ KURIŲ PRANEŠĖJA GAVO INFORMACIJOS

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėja pareiškia, kad, rengdama šį pranešimo projektą, gavo informacijos iš šių subjektų ar asmenų:

Subjektas ir (arba) asmuo
European Confederation of Independent Trade Unions
European Disability Forum
European Network of Equality Bodies
Finnish Ombudsman for Equality

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėja.